

21ste VERGADERING. — 3 JUNI 1898.

In aansluiting aan hetgeen elders is opgemerkt, werd door sommige leden nog de vraag gedaan, of de toestand der Indische geldmiddelen niet belangrijk zoude kunnen worden verbeterd door bij voorbeeld in de mijnwet, waarvan een ontwerp thans weder in behandeling is, bepalingen op te nemen, ten gevolge waarvan de millioenen, die uit goud en petroleum worden getrokken en thans door particulieren worden genoten, voor een goed deel ten bate van de Indische schatkist zouden kunnen komen. Deze leden wenschten met de inzichten van den Minister daaromtrent te worden in kennis gesteld. Van die zijde werd eene klacht geuit over de afschaffing van het uitvoerrecht op suiker. Aan deze en dergelijke maatregelen werd door deze leden de ongunstige toestand van de Indische financiën toegeschreven. Eukelen meenden zelfs, dat bij een goed beheer de tijd der batige sloten, aan Nederland uit te keeren, kon herleven en protesteerden bij voorbaat reeds tegen de verklaring van den Minister van Financiën, dat hij zich schamen zoude iets van die overschotten voor Nederland te vragen.

Wederom andere leden beschouwden de klimmende uitgaven in Indië in verband met de verhouding tusschen de Indische en Nederlandsche geldmiddelen. Zij wezen op de uitgaven voor Marine, die gaandeweg hooger worden, terwijl de kosten daarvan voor een overgroot deel op het moederland drukken. Onder anderen wordt het auxiliair eskader geheel voor rekening van Nederland gebouwd en gedurende het verblijf in Indië (niet uitzondering van de steenkool) voor rekening van Nederland uitgerust. Had Nederland geene overzeesche bezittingen en koloniën, de kosten van de Marine waren onevenredig veel lager dan thans, na aftrek van hetgeen die bezittingen voor haar bijdragen, het geval is. Ondanks die hooge kosten wordt er van de zijde der Vertegenwoordiging steeds krachtiger aangedrongen op versterking der Marine in Indië, maar rijst dan ook met steeds grooteren ernst de zorgvolle vraag, waaruit die verhoogde uitgaven zullen worden gekweten. Dienen niet op produkten van enkele cultures en industrieën, die in bloei verkeerden, uitvoerrechten geheven te worden ter bereiking van het evenwicht in de financiën? Men deed die vraag met te meer klem, omdat de productiviteit van de openbare werken wel eens zou kunnen tegenvallen.

Nog waren er leden, die groote uitgaven in Indië, waarvoor moet worden geleend, niet zonder bezwaar achtten, omdat reeds het moederland dooreen belangrijken schuldenlast gedrukt wordt en de geldmiddelen van Nederland en die zijner overzeesche bezittingen wel in theorie, maar in de practijk moeilijk te scheiden zijn.

Enkele leden, ofschoon toegevend dat de toestand der Indische geldmiddelen allerminst rooskleurig is en dat met kracht naar bezuiniging moet worden gestreefd, wilden toch niet voorbijzien, dat — zelfs al rekende men eerst van 1867 af — belangrijk meer door Indië aan Nederland was bijgedragen dan omgekeerd.

4. Eenige leden stelden de vraag, of de Minister wellicht haast maakte met de leening, omdat de laatste uitgifte van schatkistbiljetten niet het gunstige resultaat had dat vroeger verkregen is. De oorzaak hiervan achtte men gelegen in de omstandigheid, dat er niet een beroep op de Nederlandsche Bank, maar op het publiek gedaan was en al verwachtte men, dat bij het volgen van den nu ingeslagen weg, de resultaten allengs beter zouden worden, omdat het publiek zijn aandacht dan meer aan de zaak zou gaan schenken, zoo meende men toch dat, indien mogelijk, de tusschenkomst der Nederlandsche Bank meer aanbeveling verdiende. Ook al betaalt men aan haar dezelfde rente, men vergeet niet, dat waar door het nemen der schatkistpromessen de winst der Nederlandsche Bank stijgt, uit de overwinst der Bank boven 7 pct. twee derde ten bate komt van den Staat en dus feitelijk de Staat onder de tegenwoordige omstandigheden maar 1 percent betaalt. Nu gevoelden deze leden wel, dat de Nederlandsche Bank in de eerste plaats de particulieren moet behulpzaam zijn en dat haar kapitaal dus niet te veel kan worden vastgelegd in schatkistpromessen, omdat zij op een gegeven oogenblik haar geld beschikbaar moet hebben, maar zij vertrouwden, dat, waar eenigszins mogelijk, de Nederlandsche Bank bereid zou worden bevonden, om den vroeger gevolgden en voor den Staat voordeligsten weg op nieuw in te slaan.

De artikelen van het wetsontwerp.

Art. 1. Eenige leden keurden het af, dat de coupons op 1 Maart en 1 September zullen worden betaalbaar gesteld. Zij zouden aan 2 Januari en 1 Juli de voorkeur hebben gegeven. De ervaring had, naar zij meenden, aangetoond, dat betaalbaarstelling van de coupons op deze dagen voor den Staat het voordeeligst is.

Andere leden verdedigden het regeeringsvoorstel. Nu het geldt eene vermeerdering der 3 percentsschuld lag voor de hand de rente betaalbaar te stellen op dezelfde tijdstippen, waarop die van de bestaande schuld van hetzelfde type vervalt. Ook leert volgens hen de ondervinding, dat velen den termijn van rentebetaling op 1 Maart en 1 September verkieslijk achten.

Art. 2. De termijn, voor de aflossing der leening gesteld, namelijk 47 jaren, werd door sommige leden te lang geacht. Zij hadden een termijn van ongeveer 30 jaren willen zien aangewezen. Het nageslacht wordt, naar hunne meening, door wat thans wordt voorgesteld te veel bezwaard.

Andere leden konden zich met het tijdstip waarop de leening zal zijn geëmortiseerd, vereenigen, ofschoon hun inziens de omschrijving der regeling aan duidelijkheid te wenschen overlaat.

Art. 4. De toekenning van eene provisie aan hen, door wier tusschenkomst bij openbare inschrijving inschrijvingen worden ingeleverd, werd door sommige leden niet noodig geacht. Van dit verouderde hulpmiddel behoefde naar hun gevoelen tegenwoordig geen gebruik meer te worden gemaakt. Andere leden achtten het onmisbaar om de inschrijving te doen slagen.

Van eene andere zijde wilde men echter niet onopgemerkt laten, dat bij gelegenheid der conversie der 3½ pct. in eene 3 pct. Staatsschuld slechts ¼ pct. provisie is uitbetaald.

Er waren leden, die in de wet hadden willen bepaald zien, dat van de coupons mag worden gebruik gemaakt tot betaling van 's Rijks belastingen. De ontvangers zouden dan deze coupons tegen het daarop uitgedrukt bedrag in betaling moeten aannemen. Zij wezen er op, dat in andere landen, bij voorbeeld in Rusland, regelingen in dien geest getroffen zijn.

Het nut daarvan werd echter door andere leden betwijfeld.

Vastgesteld 2 Juni 1898.

WELT.

PIJNACKER HORDIJK.

NEBBENS STERLING.

VAN ASCH VAN WIJCK.

RÖELL.

EINDVERSLAG DER COMMISSIE VAN RAPPORTEURS over het ontwerp van wet tot goedkeuring der internationale sanitaire conventie, den 3den April 1894 te Parijs tusschen Nederland, Duitschland, Oostenrijk-Hongarije, België, Denemarken, Spanje, Frankrijk, Groot-Britannië en Ierland, Griekenland, Italië, Perzië, Portugal en Rusland gesloten, alsmede der op 30 October 1897 terzelfder plaatse, namens genoemde Staten, onderteekende verklaring tot wijziging dier overeenkomst. (167)

De overweging van dit wetsontwerp leidde in eene afdeeling tot de volgende opmerkingen.

Art. III der Verklaring van 30 October 1897 — bladz. 9 van stuk n°. 4 — bepaalt, dat de onderteekenaars er in toestemmen, dat „Hare Britsche Majesteit bijlage III der overeenkomst van 3 April 1894 niet bekrachtigt.”

De Minister verklaarde in de vergadering der Tweede Kamer van 26 Mei 1898 (bladz. 953), dat dit geen nitsluitend voorrecht voor Engeland was, maar ook voor Nederland en Duitschland gold.

Dit was ook inderdaad het geval krachten de reserves gemaakt op 3 April 1894 (Protocolen der Conferentie te Parijs, bladz. 216).

Maar staat het tusschen partijen vast, dat zulks voor Nederland enz. 66k nog het geval zal zijn na de Verklaring van 30 October 1897?

Art. IV daarvan toch zegt uitdrukkelijk: dat die Verklaring in de plaats wordt gesteld van de reserves, opgenomen in het voormeld proces-verbaal van 1894.

Aangezien geen protocol betrekkelijk de Verklaring van 30 October 1897 is overgelegd, wenschte men dienaangaande zekerheid te hebben.

Vastgesteld 2 Juni 1898.

WELT.

PIJNACKER HORDIJK.

NEBBENS STERLING.

VAN ASCH VAN WIJCK.

ROELL.

EINDVERSLAG DER COMMISSIE VAN RAPPOORTEURS over het ontwerp van wet tot vaststelling van het slot der rekening van de koloniale uitgaven en ontvangsten voor Suriname over het dienstjaar 1894. (120)

In eene afdeeling werd opgemerkt, dat de rekening der koloniale uitgaven en ontvangsten voor Suriname over het dienstjaar 1894 eerst den 18den Juni 1896 in Suriname werd vastgesteld en dat de Koninklijke boodschap waarbij het ontwerp tot vaststelling van het slot dier rekening werd ingediend, de dagteekening draagt van 9 November 1897. Men zou het wenschelijk achten, dat deze jaarlijksche rekening met eenigen meerderen spoed werd ingediend en nagezien en vestigde hierop de aandacht van den Minister van Koloniën, in verband met de mededeeling des Ministers in de *Nota naar aanleiding van het Verslag* der andere Kamer, volgens welke er nieuwe overwegingen tusschen den Minister en den Gouverneur van Suriname aanhangig zijn omtrent de vraag, of het wenschelijk is het onderzoek der koloniale rekening aan eene financiële commissie in de kolonie op te dragen.

Vastgesteld 2 Juni 1898.

WELT.

PIJNACKER HORDIJK.

NEBBENS STERLING.

VAN ASCH VAN WIJCK.

RÖELL.

EINDVERSLAG DER COMMISSIE VAN RAPPOORTEURS over het ontwerp van wet tot verhooging van hoofdstuk V der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1898. (155)

1. Naar aanleiding der overweging van dit wetsontwerp ontspon zich in meer dan eene afdeeling eene gedachtenwisseling over de wijze van inrichting der Polytechnische school.

Er openbaarde zich dienaangaande verschil van gevoelens.

Volgens sommigen dient er naar gestreefd de Polytechnische school te maken tot eene zooveel mogelijk volmaakte school, die op de hoogte behoort te staan van de uitnemendste inrichtingen voor hooger polytechnisch onderwijs in het buitenland. Bepaaldelijk zouden zij het betreuren, wanneer aanstaande ingenieurs ten einde zich te bekwamen in vakken, die te Delft niet volledig tot hun recht komen, zooals bij voorbeeld de electrotechniek of de mijnbouw, gedwongen werden tijdelijk naar het buitenland te gaan om daar onderwijs in die vakken te ontvangen.

Op waterbouwkundig gebied heeft, werd gezegd, Nederland een goeden naam te handhaven. Men dacht hierbij ook aan de

plichten, die de taak, welke wij in Indië hebben te vervullen, ons oplegt. De natuurlijke toestand zoude zijn, dat de vreemdeling hier zijne kennis in dat vak verwerve of uitbreide: onnatuurlijk is het, dat de Nederlander tot dat doel de toevlucht moet nemen tot het buitenland.

Worden tot eene volgens het oordeel dezer leden wenschelijke reorganisatie der Polytechnische school niet onaanzienlijke uitgaven vereischt, zij zouden er niet tegen opzien die te vinden door besparing op de kosten van het universitair hooger onderwijs.

Dit gevoelen ontmoette tegenspraak bij andere leden, die allermint bezwaar hadden tegen de bij dit ontwerp voorgestelde uitbreiding van het chemisch laboratorium der Polytechnische school, maar die zich niet konden vereenigen met het denkbeeld om alle onderdeelen der polytechnische wetenschap tot in de uiterste volkomenheid aan genoemde school te doen vertegenwoordigen. Er werd gewezen op het feit, dat jongelieden wier bestemming het is bij de boschcultuur in Indië te worden geplaatst, na hier te lande theoretisch te zijn gevormd, met uitnemend succes in Duitschland eene practische opleiding hebben ontvangen.

2. Ook na overweging van hetgeen dienaangaande in de Memorie van Antwoord op het Voorloopig Verslag der Tweede Kamer is gezegd, bleven eenige leden de raming van f 3500 voor het gebouwtje met waterclosets bijzonder hoog achten.

Vastgesteld 2 Juni 1898.

WELT.

PIJNACKER HORDIJK.

NEBBENS STERLING.

VAN ASCH VAN WIJCK.

RÖELL.

EINDVERSLAG DER COMMISSIE VAN RAPPOORTEURS over het ontwerp van wet tot aanvulling en verhooging van het IVde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1898. (153)

Onderscheidene leden betuigden hunne instemming met het plan om de nieuw op te richten strafgevangenis te Haarlem in rotondevorm te bouwen, een vorm die de voorkeur verdient boven vleugelbouw.

Enkelen keurden het af, dat de groote strafgevangenen in de onmiddellijke nabijheid der steden hier en daar op de fraaiste punten van den omtrek geplaatst zijn, waardoor bovendien de omwonenden schade lijden wegens de waardevermindering, die de stand waar hunne panden gelegen zijn, ondergaat door de nabuurschap van een strafgevangenis. Zij vreesden, dat dit ook hier het geval zoude zijn en vroegen of de strafgevangenis niet verder buiten de stad kon geplaatst worden.

Met voldoening had men in ééne afdeeling kennis genomen van de verklaring des Ministers, in de vergadering van 26 Mei jl. der Tweede Kamer (*Handelingen* bladz. 955), dat hij niet alleen nog altijd hoopte den arbeid te vinden, die geen nadeel doet aan den arbeid in de vrije maatschappij, maar meer nog dan tijdens de behandeling der Staatsbegrooting de hoop koesterde, dat hij inderdaad dien arbeid vinden zal. Mocht intusschen de Minister de oplossing zoeken in het verrichten van arbeid voor het Rijk, dan vertrouwden sommige leden, dat hij daartoe niet zoude overgaan dan na nauwgezet onderzoek, omdat men meende, dat vroeger geen gunstig resultaat is verkregen met den arbeid van gevangenen voor andere Departementen.

Vastgesteld 2 Juni 1898.

VAN ALPHEN.

VAN SWINDEREN.

VAN MARLE.

VAN BONEVAL FAURE.

SCHIMMELPENNINCK VAN DER OYE.